

Секція: Економічна безпека

Бусарєв Дмитро В'ячеславович

кандидат економічних наук, докторант

ДННУ «Академія фінансового управління»

м. Київ, Україна

ЗАГРОЗИ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ: СУТЬ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЯ

Сучасна економічна, політична та соціальна ситуація в країні набула вищої точки біфуркації, коли соціально-економічна система країни, зазнаючи постійного впливу загроз, вже нездатна функціонувати на тому рівні на котрому вона знаходиться і може зруйнуватися. Важливо, що в цій ситуації зростає актуальність вирішення проблеми забезпечення економічної безпеки як основи сталого розвитку будь-яких соціально-економічних систем різного масштабу та рівня (держави, галузі, підприємства, домашнього господарства).

Ідентифікація загроз економічній безпеці завжди призводить до усвідомлення того факту, що будь-яка економічна система функціонує в середовищі, яке характеризується наявністю чималої кількості дестабілізуючих факторів здатних вплинути на рівень безпеки даної системи. Процес ідентифікації загроз економічній безпеці відбувається на рівні економічної системи, якій вони несуть потенційну шкоду, однак особливості функціонування системи економічної безпеки будь-якого рівня створюють передумови для комплексного підходу до процесу ідентифікації загроз, оскільки будь-яка система є відкритою, отже зазнає суттєвого впливу зовнішнього середовища, в тому числі інших економічних систем.

Поняття «загроза економічній безпеці» досліджувалось багатьма науковцями, але на сьогоднішній день не існує єдиної думки щодо окреслення конкретних параметрів загрози.

Більш узагальнений підхід до трактування поняття «загроза» ми знаходимо в роботах таких науковців як В. Ярочкін та М. Єрмошенко. Так на думку В. Ярочкіна, загроза – це небезпека на стадії переходу із можливості у дійсність, висловлений намір або демонстрація одних заподіяти шкоду іншим [5, с. 14]. М. Єрмошенко, розглядає загрозу як конкретну і безпосередню форму небезпеки, або сукупність негативних чинників чи умов [2, с. 78].

Для формування власної думки щодо визначення параметрів даного поняття проведемо семантичний аналіз слова «загроза». Згідно з тлумачним словником Єфремової, загроза — обіцянка заподіяти зло, неприємність, можливість, небезпека виникнення чогось неприємного, важкого [3, с. 163]. В сучасному економічному словникові загроза трактується як висловлений в будь-якій формі намір заподіяти фізичну, матеріальну чи іншу шкоду суспільним або особистим інтересам [4, с. 15].

Із семантичного аналізу витікає, що загроза носить попереджувальний характер, тобто це демонстрація наміру, але ще не дія.

Отже провівши аналіз наукових літературних джерел, та дослідивши зміст поняття «загроза» ми сформулювали власне визначення даного терміну. Загроза у нашому трактуванні — це частина небезпеки, яка носить демонстративний характер, вірогідність реалізації якої залежить від ряду додаткових факторів.

В процесі протидії загрозам економічній безпеці важливими моментами є не лише їх вчасна ідентифікація та об'єктивна оцінка, а також і можливі варіанти розвитку подій, які можуть бути реалізовані чи ні в залежності від додаткових обставин та можливостей самої системи, яка протистоїть даним загрозам (рис. 1).

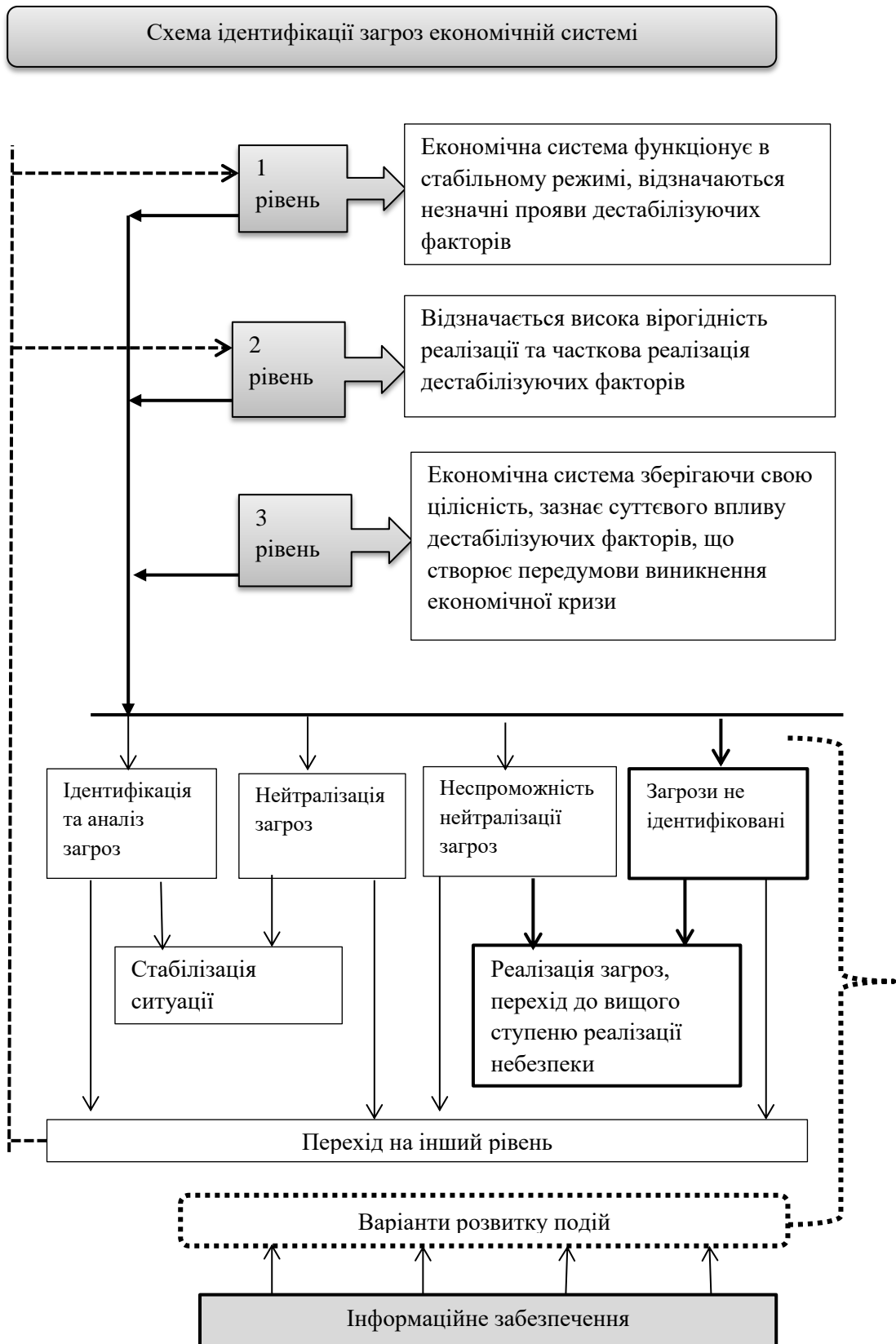

Рис. 1. Ідентифікація загроз економічним системам різних рівнів

Існує три рівні реалізації загроз. На першому рівні загрози як правило носять попереджувальний характер і економічна система працює в стабільному режимі. Другий рівень характеризується високою вірогідністю реалізації загроз і носить демонстративний характер, який проявляється в частковій реалізації загроз. Відповідно третій рівень є найбільш вираженим в частині реалізації загроз, іншими словами – це рівень для якого актуальними є не превентивні а реактивні заходи протидії загрозам.

На кожному з цих рівнів можливими є наступні розвитку подій:

- ідентифікація та аналіз загроз;
- нейтралізація загроз,
- неспроможність ідентифікувати та нейтралізувати загрози.

У будь-якому випадку розвитку подій завжди є можливість перейти на інший рівень. Однак стабілізація ситуації можлива лише у випадку ідентифікація та вчасної протидії загрозам. І навпаки реалізація таких варіантів подій як неспроможність ідентифікації і нейтралізації загроз є причиною реалізації загроз та виникненню небезпеки в економічній системі, що призводять до стійких кризових явищ.

Важливим моментом в аналізі даної схеми є акцент на неспроможності ідентифікувати загрози, через неефективне інформаційне забезпечення, що створює передумови для неспроможності вчасно їх локалізувати. Відсутність достовірної інформації про зміну як зовнішнього, так і внутрішнього середовища спричиняє виникнення, подальший розвиток та зменшує ефективність протидії загрозам [1, с. 125].

Відтак саме вчасне і об'єктивне інформаційне забезпечення є необхідною передумовою формування ефективного механізму протидії та запобіганню загроз економічній безпеці.

Література

1. Економічна безпека підприємства : підруч. / за заг. ред. А. М. Штангрета. Львів : Укр. акад. друкарства, 2016. - 284 с.
2. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави : національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. Київ: Нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 399 с.
3. Новый толково-словообразовательный словарь русского языка / под. ред. Т.Ф. Ефремовой. Москва : Рус.яз., 2000. – С. 373.
4. Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б.. Современный экономический словарь. 2-е изд., испр. Москва : ННФРА-М, 1999. – 479 с.
5. Ярочкин В., Шевцова Т. Словарь терминов и определений по безопасности и защите информации. Москва : Ось-89, 1996. – 48 с.